

ի Շտեֆանէ, աողով մի միայն յիշէ ի կարգի պատմութեան, բայց ի ներքեւ ի ծանօթութեան կ'աւելցընէ, թէ այս հալածանաց ողբ մի գրուած է հայերէն (Մինասայ Թօխադցոյն) և հրատարակուած ի Հանդէս ամսօրեայ օրագրի: Քաղաքական օրինաց և իրաւանց վրայ խօսելով, կու յիշեցընէ (Բ հտ. եր. 42. 439), որ առաջ Հրէից և Հայոց արգելուած էր երկիր գնել, այլ միայն տուն և այգի. ապօրինութեանց վրայօք այլ խօսելով՝ կու յիշէ, որ անցեալ դարուն վերջերը՝ Մեքայէլ Սուցոյ վոյվոտայն՝ Արիկպատէ Խօճայ Պօղոս Հայէ մի 30,000 դահեկան (ղուրուշ) փոխ կ'առնու, գրաւ դնելով գեղի մի եկեղեցին, և երբ շի կըրնար վճարել, պարտատէրն կ'ուզէ գեկեղեցին վաճառել. բայց բարեպաշտ անձ մի (Աղ. Մորուզի) ստակը տալով՝ կ'ազատէ գեկեղեցին:

Իսկ նկատմամբ բարոյականի քաղաքական պատմութեան Վլաչաց և Մուտաւաց, երբ ներկայացընէ ասոնց վոյվոտայից գրեթէ շարունակ ծանր ծանր կաշառքով առ այլազգիս՝ զիրար տապալելը, իրենց պոյարաց (աւազաց) հետ խստութեամբ վարուիլը և անգութ ջարդերը, մեղի դառնալ նայլ կու տայ մեր ազգային պատմութեան անցից. յորում՝ գիտեմք մեր նախնեաց յանցանքները. սակայն՝ բաղգատելով ասոնց ըրածին՝ անհամեմատ կիրթ, բարեբարոյ և հաւատարիմ գտնեմք զՀայն, մեր կարելի անաշառութեամբ. իսկ ապա, երբ տեսնեմք մեր աջօք, թէ ինչպէս դէպք և ջանք և պէսպէս տնտեսութիւնք՝ այդպիսի երկու ժողովուրդը (վլաչ և մուտաւ) միացուցին մէկ Ռուսն անուամբ և ինքնավար տէրութեամբ, և ո՛ր մնաց կամ մնայ՝ անոնց գրեթէ դուգանուն Արմէնն, տեսակ մի փիւռութիւն պատէ զմեզ այսօր. մինչ այլևայլ տեսակք փիւռութեանց պատեն աւելի կամ պակաս թանձրութեամբ՝ գրեթէ բոլոր բանիմաց կամ անիմաց աշխարհս, դարեւելք և արեւմուտք, զիշխանս և զիշխեցեալս, զտգէտս և զխորագէտս... և մինչև ցե՛րբ...:

Ժամանակագրութեանց մէջ մեծ մասամբ օտարաց (Վեչաց և այլոց) և մեզի անծանօթաց և ոչ կարեւորաց յիշատակք են, վասն որոյ աւելորդ համարուեցաւ անոնց ամենուն անուանքն այլ ցանկել, այլ ոմանց. իսկ լեզուի կամ բառից օտարութիւնն այլ՝ (թէ լեհի թէ թաթարի), կամ լաւ եւս՝ հաւաքողիս անհմտութիւնն այդ լեզուաց, անշուշտ տեղ տեղ սխալ ընթերցմունք պատճառած է, բայց ի տպագրութեան սովորական սխալներէ, որոց մէկ քանին նշանակուած են յաջորդ երեսին վրայ:

Ըստ նիւթոյ բանից կամ պատմութեանն՝ այս հրատարակեալ գործս է յատկապէս Տարեգիրք Հայոց Լեհաստանի և Ռուսներոյ. բայց թէ՛ անուան համառօտութեան համար և թէ՛ բուն տարեգրութեան հեղինակացն Կամենիւցացի ըլլալուն համար, (որով և այն քաղքին վրայօք մասնաւոր տեղեկութիւնք գրուած են), միանգամայն կոչեցինք զգիրքս՝ ԿԱՄԵՆԻՅ: